

Bosansko brdski konj

Bosanski brdski konj je jedina bosanskohercegovačka autohtona pasmina konja. Ova pasmina se može naći u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, djelovima Srbije, Makedoniji, te u djelovima Hrvatske (Dalmacija, Kordun, Lika). Po međunarodnoj klasifikaciji bosanski brdski konj spada u kategoriju ponija, pa se shodno tome koristi i njegov naziv "bosanski poni" (en. Bosnian Pony). Također, u literaturi koriste se i nazivi "bosansko-hercegovački brdski konj" i "balkanski konj".

Osobine pasmine

Izvor:

U nauci je prihvaćeno stanovište da su konji ove pasmine daleki potomci divljih konja tarpana i przewalskog koji su križanjem sa arapskim konjima oformili pasminu današnjeg Bosanskog brdskog konja. To je konj čelične tjelesne građe, nesrazmjerne snage, otporan na bolesti, snažne konstitucije i velike izdržljivosti, vrlo dobro prilagođen klimatskim prilikama područja na kojem živi, a zadovoljava se skromnom ishranom i smještajem. On se vrlo vješto i okretno kreće i po najnepristupačnijim planinskim predjelima noseći razne vrste tereta ili razne vrste jahača, uvijek oprezan i siguran. Vrlo je poslušan, a istovremeno dovoljno temperamentan. Prosječna visina grebena ovog konja, mjerena štapom, je 130-140 cm, obim prsa je 135-162 cm i obim cjevanice 16-18 cm. Tjelesna težina se kreće oko 300-400 kg. Konj je pretežno kvadratnog formata, slabijih dubinskih i širinskih mjera, te osrednje koščatosti. Brdski konj se ubraja u tovarne životinje i na samaru može nositi 100-120 kg. Pored toga koristi se kao konj za vuču i jahanje.

Boja dlake

Što se tiče boje dlake, najzastupljenija je dorata (oko 42%), siva, odnosno, bijela boja (oko 20%), vrana (16%), alata (oko 15%), kulasasta (oko 6%), izabela (0,5%) i šaraca ima oko 0,5%.

Uzgoj na ergeli Borike

Bosanskobrdska pasmina potječe od dva izvorna oblika divljih konja – E. Przewalski i E. Tarpan. Prvi se i danas nalazi na područjima Mongolije kao mongolski divlji konj, a E. Tarpan zauzimao je područje oko Kaspijskog mora i ruske stepe, ali je izumro. I na današnjim grlima vidljive su osnovne crte u odnosu na porijeklo: suha i manja glava je karakteristika e. tarpana, dok je kod e. Przewalskog glava krupnija. Ergela "Borike" osnovana je 1895. godine kao ergela arapskih konja, a kasnije, dovođenjem grla iz ergele "Goražde", oko 1920. godine, formira se i ergela brdskobosanskih konja. Stručni uzgoj vršen je za potrebe austrougarske vojske. Prvobitni cilj ergele bio je da se planskim odabirom dobije krupniji, masivniji konj sa krupnijim vratom i vojsci potrebnim osobinama. U boričkoj ergeli se nalaze grla koja vode porijeklo i od jedne i od druge grupe predaka kao i grla kod kojih su vidljive odlike kombinacije porijekla.

U početku rada ergele krenulo se sa nekoliko linija (porijeklo grla po ocu) da bi se s vremenom, zbog dominacije u nasljeđivanju osobina, zadržale dvije linije: Miško i Barut. Preko kobile Lasta 23 pozitivne osobine sa linije Miško prenesene su na liniju Barut i popravljene osobine potomstva po ovoj liniji. Svi muški potomci nose ime po liniji oca, dobivaju svoje mjesto u matičnim knjigama: datum rođenja, ime i matični broj oca i majke, te broj žiga, ili, jednostavnije, svakom grlu može da se prati porijeklo najmanje četiri generacije unazad, a za većinu grla čak i do deset generacija. Sve žensko potomstvo dobiva ime po rodu (porijeklu majke) i matični broj i žig, koji ih prate kroz cijeli život. BBK spada u skupinu malih konja, visine grebena do 140 cm. Ima kvadratan format tijela, leđa su srazmjerno duga, ali su dosta jaka. Oblik leđa je mnogoput i više šaranast, a leđa su često spuštana. Sapi su strme, nekad šire nego duže. Dubini prsiju se u uzgojnom radu posvećuje veća pažnja, jer ona uvijek ne zadovoljavaju. Pogreške u stavovima nogu su također česte. Često puta se viđaju kod stražnjih ekstremiteta jako usječeni butovi uz kratku, položenu koljenicu, uz istovremeno dugu stražnju cjevanicu. Ovakva građa čini neuravnotežen odnos, što umanjuje povoljnu mehaniku kretanja. Uz sve ovo, kao nepravilnost se javlja i sabljast stav nogu. Ovakav stav se smatrao povoljnom osobinom, adaptiranom brdskim terenima, ali to svakako nije, jer takve pogreške uzrokuju neuravnotežene pokrete.

Za prednje ekstremitete je karakteristična strma

plećka i strma nadlaktica. Kičica je duža i mekanija, položaj joj je normalan, a ponekad se javlja medvjedi položaj kičice. Mekana kičica je povoljnija i od strme, jer se lakše

prilagođava neravninama brdskih terena. Kopita naginju suženosti i dosta su mala. BBK spada među kasno zrele životinje i potpuno izraste između 5. i 6. godina. Što se tiče boje dlake, najzastupljenija je dorata (oko 42%), siva, odnosno, bijela boja (oko 20%), vrana (16%), alata (oko 15%), kulasasta (oko 6%), izabela (0,5%) i šaraca ima oko 0,5%. Radna sposobnost BBK-a ispitivana je do sada na različite načine, ali nije izražen čvrsti sistem takvih ispitivanja koji bi mogao poslužiti pri uzgojno-seleksijskom radu. Testiranja su vršena na tri načina: na ravnoj stazi galopom, održavanjem daljinskih jahačkih utakmica i održavanjem brdskih daljinskih utakmica. Prilikom ovih testiranja postignuti su slijedeći rezultati: 2400 m za 13,1 m/s; 12 km sa usponom - 20 km/s; 45 km sa usponom - 18km/s; 288 km (Bihać- Sarajevo)- 30h, 26 min (9,5 km/h). BBK se odlikuje izuzetnom snagom, žilavošću i otpornošću, a zadovoljava se skromnim smještajem i ishranom. Poslušan je, inteligentan i siguran. Izvrstan je tovarni, jahaći i zaprežni konj.

- U Bosni i Hercegovini organizirani uzgoj Bosanskog brdskog konja odvija se jedino na ergeli Borike koja je udaljena 14 kilometara od Rogatice na putu prema Višegradu preko Sjemeća.

- U Sloveniji se također nalazi dobro organizirana ergela Bosanskog brdskog konja čiji je vlasnik Anton Dolinšek, a locirana je u mjestu Zagorje ob Savi. Većina konja ove ergele vode porijeklo sa Borika, a ergela je ustrojena pod stručnim nadzorom Refika Telalbašića.

- U Hrvatskoj postoji namjera za formiranjem ergele Bosanskog brdskog konja čiji je inicijator Damir Voloder koji u Vrbovskom već ima ergele Boričkog arapskog konja i konja Akhal-Teke pasmine. On je već nabavio dovoljan broj grla sa ergele Borike, tako da je počeo sa vlastitim uzgojem.

- U Njemačkoj postoji nekoliko udruženja uzgajivača Bosanskog brdskog konja, ali je veliko pitanje o kakvim se konjima radi, s obzirom na činjenicu da su pojedini uzgajivači nabavljali konje na pijacama širom Bosne i Hercegovine i to bez ičije stručne pomoći.

U Njemačkoj postoji samo udruženje uzgajivača BBKonja, nisu je registrirali kao svoju, a evo i povijesti uzgoja BBK u Njemačkoj. Prve konje je uveo Walter Dill 1970, a zatim uzgajivač Arapa Reinhard Schulze. Između 1970 i 1990 njih dvojica su uvezli oko 3000 komada, većinom kobile koje su kupovali jeftino po stočnim sajmovima jer je ergela Borike za svoje konje (sa papirima i pod strogom selekcijom) tražila velike novce. Njih dvojica su po sajmovima birali kobile koje bi ugrubo mogle odgovarati opisu BBK, ali su uzimali kobile svih veličina, boja i oblika koje su u sebi imale ko zna koliko krvi arapa, lipicanca i domaćih hladnokrvnjaka. Tada je u Njemačkoj bilo samo 3 pastuha koji su kupljeni na Borikama i to: Barut 2147, Miško 180, i još jedan Miško pastuh (broj nepoznat) koji su, kao i kobile bili u vlasništvu ljudi koji se nisu međusobno poznavali pa je došlo do uzgoja u krvi. Četvrti pastuh koji je oplodio pola njihovog uzgoja je sin Baruta 2147 i njegove kćerke. Njemci su onda popisali konje da bar malo smanje križanje između najbližih rođaka, međutim osnova su im ta 3 pastuha, ali je još gore što se zbog malog broja BBK uopće ne vrši selekcija, pa se ne odstranjuju iz uzgoja loši primjerci (pastusi još i da, ali sve kobile idu u rasplod što je katastrofa, jer kobilu koja daje lošu ždrebac treba automatski isključiti

iz uzgoja). I tu je još na kraju način uzgoja koji je totalna kontra onome u Bosni. Svoju izdržljivost BBK zahvaljuje upravo načinu uzgoja, to jest šta nađeš u prirodi i što ostane iza ovaca, krava i koza, to ćeš i pojesti, pa je tu veliku ulogu imala prirodna selekcija, samo su najjači ostajali na životu. BBK je u Njemačkoj konvencionalnim načinom držanja izgubio sve one osobine koje ga u domovini krase tako da tu više nema govora o Bosansko brdskom konju. I ko želi kupiti izvornog BBK kupit će ga u Bosni, a ne u Njemačkoj. Sadašnji uzgoj na Borikama se drži na minimalcu (oko 60 konja) samo da bi se pasmina očuvala, ali hoće li izdržati...